

KONRAD LORENZ

1903. november 7-én született Konrad Lorenz, az etológia tudományának megteremtője, az evolúciós ismeretelmélet egyik megalapozója. Orvos, biológus, természettudós, író, zöld mozgalmak elismert vezéralakja volt, aki tudását nem mint laboratóriumi kutató, hanem mint alázatos megfigyelő szerezte. Kiváló kommunikációs- és humorérzéssel bírt, így a megszerzett ismeretanyagot a nagyközönség számára is érthetően át tudta adni. Könyveiből úgy tanulhatunk, hogy közben érdekes történeteket olvashatunk a tudós életében tapasztaltakról. Munkái között található a gyermekek számára is élvezhető, játékosabb nyelven íródott műveket, vagy éppen komoly filozófiai kérdéseket kirobantó és boncolgató alkotásokat.

Konrad Lorenz már kisgyermekként is rajongott az állatokért, az első háziállata egy foltos szalamandra volt, melyet számtalan más állatfaj képviselője követett. Úgy vélte, hogy ahhoz, hogy megismerje ezeket az élőlényeket, együtt kell élnie velük, s nem a rácson, üvegen keresztül kémleni őket. A természetet beengedte az otthonába, nem pedig behurcolta azt. Fiatal korában a Schönbrunni Állatkertben beteg állatokat gondozott, viselkedési szokásaikról naplót

vezetett. Apja kérésére orvosnak tanult, ám az orvostudományi doktori cím megszerzése után a zoológia doktora is lett. Az első magatartástudományi tanulmányát a csókák viselkedéséről írta, és egyre többet publikált tudományos folyóiratokba. 1935-ben fejtette ki részletesen az imprinting, vagyis a bevésődés nevű jelenséget. Ez lényegében egy olyan tanulási folyamat, mely bizonyos fajok egyedeinél, korai életszakaszban, jutalmazás nélkül következnek be. A kacsá- és libafélék fiókáinál például az elsőként megpillantott, nagyobb méretű, mozgó és hangot kiadó élőlény bevésődik mint szülő, s a kicsik követni kezdik. A természettudós nem csupán leírta a jelenséget, annak okait és következményeit, hanem elmesélte azt, amit Martinával, egy általa felnevelt kislibával tapasztalt. Ilyen formán élt együtt „szabadon nevelt” hollóval, csókával, kutyával, halakkal, majommal, kakaduval - és még hosszasan folytathatnánk a sort - s írta le megfigyeléseit.

1942 és 1944 között katonarvosként szolgált, majd orosz hadifogságba esett. Ekkor kezdett el mélyrehatóbban foglalkozni az emberi természet és magatartás vizsgálatával. „Az Agresszió” című könyve jórészt az életének ezen időszakában tapasztaltakból táplálkozott. Miután hazatért a fogságból, folytatta a kutatásait. Vezette az altenbergi Összehasonlító Etológiai Intézetet és a Max Planck Intézetet is. Kiemelkedő munkássága elismeréseként 1973-ban orvos-életteni Nobel-díjat kapott.

Konrad Lorenz lelkes és meggyőző szónok volt, a zöld mozgalmak atyjának tekintik. „A civilizált emberiség nyolc halálos bűne” című könyvében figyelmezteti és óvatosságra inti az emberiséget – szerinte az emberiség veszélyben van, s a legnagyobb veszélyt önnön maga jelenti. A természetet egy óriási, szabályozottan működő rendszernek tartotta, melyet mi, emberek bolygattunk meg. Szerinte az egyén döntéseinek fontossága, a személyes felelősségvállalás éppoly fontos, mint a tömeg mozgatóereje. A „Salamon király gyűrüje” minden állatbarát számára szórakoztató olvasmány, az „Ember és kutya” pedig az ebtartók számára alapmű. Ausztriában róla elnevezett viselkedéskutató intézet alakult, ez a Konrad Lorenz Institute of Ethology.

Konrad Lorenz 1989. február 27-én bekövetkezett haláláig figyelte, tanulmányozta a legnagyobb alázattal és lelkesedéssel az őt körülvevő élővilágot. A személyes történetek, érzései - amelyek minden tudományos munkáját átjárják – teszik igazán hitelessé és magával ragadóvá az életművét.

Források:

http://www.ng.hu/Civilizacio/2004/02/15_eve_hunyt_el_Konrad_Lorenz_az_etologia_megalapitoja

<http://cultura.hu/kultura/konrad-lorenz-allatokkal-korulveve/>

<http://regi.ujakropolisz.hu/cikk/mentsetek-meg-remenyt>

<http://www.viszki.sulinet.hu/tananyagtar/etika/konrad.pdf>

Összeállította: Oláh Eszter